

Domsagohistorik

Malmö tingsrätt

Text: Elsa Trolle Önnerfors

Malmö tingsrätt

Malmö är känt sedan 1100-talet och benämns som stad redan på mitten av 1200-talet. De äldsta bevarade privilegiebrevens är dock från mitten av 1300-talet och var utfärdade av kung Magnus Eriksson. Efter freden i Roskilde 1658 blev Malmö svensk stapelstad. Svensk lag infördes först 1682. Malmö växte kraftigt under 1800-talet och början av 1900-talet, och har sedan 1870-talet varit Sveriges tredje största stad. Malmö var dessutom från början av 1700-talet residensstad i före detta Malmöhus län.¹

Vid periodens början (1680) låg Malmö stad under rådhusrätt. Den äldsta kända rådhusbyggnaden uppfördes på mitten av 1400-talet, och låg på den så kallade riksbankstomten i kvarteret Diskonten. Detta hus användes som rådhus fram till 1529.² Rådhusrätten flyttade då till Helgeandshuset vid nuvarande Stortorget. Under 1530-talet påbörjades uppförandet av ett helt nytt rådhus, också detta beläget vid Stortorget.³ Byggnaden stod klar 1546 och användes från och med detta år till domstolsförhandlingar. Under årens lopp har rådhusbyggnaden genomgått flera om- och tillbyggnader, bland annat på mitten av 1860-talet då det fick sitt något ”renässansmässiga” utseende av arkitekten Helgo Zettervall.⁴

I oktober 1917 flyttades Hovrätten över Skåne och Blekinge (som inrättats 1821) från Kristianstad till Malmö. Hovrättsbyggnaden, ritad av arkitekten Callmander, uppfördes i närheten av Malmöhus fästning på bastionen Nyköping.⁵

På 1960- och 1970-talen genomfördes flera stora kommunsammanslagningar. De gamla städerna upphörde och blev kommuner istället. Ungefär samtidigt förberedde man den så kallade tingsrättsreformen. Häradsrätter och rådhusrätter avskaffades och ersattes av tingsrätter i såväl stad som land. Ett första steg var att rådhusrätterna förstatligades 1965. År 1971 bildades den nuvarande Malmö tingsrätt. Tingsställe och kansli var placerat i Malmö.⁶ Ett nytt tingshus uppfördes 1970 och inhyser än idag tingsrätten. Huset är byggt som en tillbyggnad till det gamla rådhuset.

¹ *Malmö genom 600 år* s. 56.

² af Rosenschöld, Th. Munch *Stadsstyrelse och domstolsväsende i Malmö*, Särtryck ur Malmö Fornminnesförenings Årsskrift 1955, Malmö 1955, s. 20

³ Ljungberg, Leif *Rådhus–Riksbank–Stadsarkiv, Några anteckningar rörande kvarteret Diskontens byggnadshistoria*. Särtryck ur Malmö Fornminnesförenings årskrift 1961, s. 127.

⁴ *Malmö genom 600 år* s. 57; Olin, 1992 s. 44

⁵ SFS 1917:580.

⁶ Malmö tingsrätts domkrets omfattade 1971 Malmö, Lomma, Bara och Burlövs kommuner (Koncept den 17/6 1970 från Justitiedepartementet till Hovrätten över Skåne och Blekinge, Dnr 1217/70, s. 3). Bara hade tidigare tillhört Torna och Bara domsagas häradsrätt (se Lunds tingsrätt). Nybildade Malmö kommun omfattade före detta Malmö stad och Bunkeflo landskommun (beslut den 17/4 1970). Bunkeflo landskommun hade tidigare legat under Oxie och Skytts domsaga (se Trelleborgs tingsrätt). Efter ytterligare domsago- och kommunförändringar omfattar nu Malmö tingsrätt Burlövs, Lomma och Malmö Kommuner (SFS 1995:496).

Malmö tingsrätt

Tingsrättens jurisdiktionsområde

Burlövs kommun
Lomma kommun
Malmö kommun

Ordinarie domare

Lagmän i Malmö tingsrätt

Johan Björling	1971–1979
Hans B Andersson	1980–1985
Ulf Arrfelt	1986–

Chefsrådmän i Malmö tingsrätt

Gösta Ljungstrand	1971–1973
Per Bergdahl	1971–
Axel Lundquist	1971–1973
Anders Arvidsson	1971–1974
Sven Braun	1971–1977
Gustav Malmer	1971–1981
Sven-Erik Sjöström	1974–1979
Nils-Erik Sellert	1975–1983
Bo Lindstén	1975–1981

Rådmän i Malmö

Arne Lenander	1971–1974
Sven Erik Sjöström	1971–1979
Gustav Malmer	1971–1981
Otto Bruzelius	1971–1981
Ivar Adell	1971–1985
Nils-Erik Sellert	1971–1983
John Matiasson	1971–1976
Bertil Bjelkengren	1971–1974, 1976–1985
Lars Lindgren	1971–1984
Åke Roth	1971–1984
Åke Lerenius	1971–1985
Bert Göransson	1971
Åke Lennbo	1971–1987
Rolf Andersson	1971–1974
Bo Ericson	1971
Ulf Lehammar	1972–1987
Mari-Ann Jönsson	1972–1986
Lars Villius	1972–1986
Bo Lindstén	1972–1974
Lars Andréasson	1973–1989
Björn Eilard	1973–1974
Ragnar Nilsson	1975–1985
Thorsten Lindelöf	1975–1976
Inger Schlyter	1975–1981
Ingrid Berg	1975–1981
Sven Eric Nauman	1976–

Oxie härad

Domsagotillhörighet:	1682–1691	Med Bara härad
----------------------	-----------	----------------

1691–1865 Med Skytts och Vemmenhögs härad⁷
 1865–1970 Med Skytts härad.⁸

Tingsplatser: 1691?–ca1755 Klörup
 1755–1786 Anderslöv
 1786–1904 Klörup
 1904–1970 Malmö

Häradshövdingar⁹

Lars Svanhals	1682–1687
Joachim Ehrenbusch	1687–1699 ¹⁰
Birger Rosensparre	1699–1708
Sven Hallenberg ¹¹	1708–1734
Carl Hallenberg	1734–1750
Samuel Brandt	1750–1793
Martin Rudolf Rydeberg	1793–1829
Carl Gustaf Svedenborg	1830–1864
Lars Fredrik Holmqvist	1865–1876
Peter Olof Glimstedt	1877–1880
Per Fustaf Emil Poignant	1881–1883
Frits Theodor Aurell	1884–1910
Ivar Erik Öhman	1911–1937
Per Henrik von Ehrenheim	1937–1954
Ivar O Geman	1955–1970

Domsagotillhörighet: 1680–1691 Med Ljunnits och Vemmenhögs härad
 1691–1865 Med Vemmenhögs och Oxie härad¹²
 1865–1970 Med Oxie härad¹³

Tingsplatser: 1690–1904 Klörup
 1904–1970 Malmö

Häradshövdingar¹⁴

Joachim Ehrenbusch	1682–1685
Wickman Hornbein ¹⁵	1685–1687
Joachim Ehrenbusch	ånyo 1687–1699 ¹⁶
Birger Rosensparre	1699–1708
Sven Hallenberg ¹⁷	1708–1734
Carl Hallenberg	1734–1750
Samuel Brandt	1750–1793
Martin Rudolf Rydeberg	1793–1829
Carl Gustaf Svedenborg	1830–1864

⁷ Jfr kungl. brev den 23 december 1690.

⁸ Jfr kungl. brev den 25 november 1851. Domsagan bestod av två tingslag. Tingsstället i Klörup var emellertid gemensamt för bägge häraden fram till 1873 (jfr kungl. brev den 18 oktober 1872) då de båda häraderna sammanslogs till ett tingslag.

⁹ Porträtten finns på Trelleborgs tingsrätt

¹⁰ Till 1691 endast i Skytts härad.

¹¹ Adlad Hallonborg

¹² Jfr kungl. brev den 23 december 1690.

¹³ Jfr kungl. brev den 25 november 1851. Domsagan bestod av två tingslag. Tingsstället i Klörup var emellertid gemensamt för bägge häraden fram till 1873 (jfr kungl. brev den 18 oktober 1872) då de båda häraderna sammanslogs till ett tingslag.

¹⁴ Porträtten finns på Trelleborgs tingsrätt

¹⁵ Adlad Tigerschiöld

¹⁶ Till 1691 endast i Skytts härad.

¹⁷ Adlad Hallonborg

Lars Fredrik Holmqvist	1865–1876
Peter Olof Glimstedt	1877–1880
Per Fustaf Emil Poignant	1881–1883
Frits Theodor Aurell	1884–1910
Ivar Erik Öhman	1911–1937
Per Henrik von Ehrenheim	1937–1954
Ivar O Geman	1955–1970

Malmö stad

Rådhusrätt –1970

Litteratur

Bager, Einar *Malmö byggnadshistoria till 1820, Malmö stads historia, del 1*, huvudredaktör Oscar Bjurling, Allhems förlag, Malmö 1971

Helander, Olle *Stadens historia 1719-1820, Malmö stadshistorik del 2*, huvudredaktör Oscar Bjurling, Allhems förlag, Malmö 1977

Ljungberg, Leif *Rådhus–Riksbank–Stadsarkiv, Några anteckningar rörande kvarteret Diskontens byggnadshistoria*. Särtryck ur Malmö Fornminnesförenings årsskrift 1961, s 126-141

Wrangel Ewert, Leif Ljungberg, Einar Bager, Nils Gösta Sandblad red. *Malmö genom 600 år: skildringar och bilder av stadens kulturhistoria*, S. Artur Svensson förlag /år: Malmö : Allhem, 1940

Olin, Martin; ”Domstolsbyggnader i Lund – förslag och genomförda byggnader”, i *Tingshus i tid och rum*, Jönköping 1992.

Ranby, Henrik *Stadsplanering och arkitektur efter 1820, Malmö stadshistorik, del 6*, Berlings Förlag, Arlöv 1992

af Rosenschöld, Th. Munch *Stadsstyrelse och domstolsväsende i Malmö*, Särtryck ur Malmö Fornminnesförenings Årsskrift 1955, Malmö 1955